

Kunta yhteisen toimintakyvyn kasvattajana – yhteistoiminnan ja itseorganisoitumisen mahdollisuudet käyttöön

Maija Faehnle, SYKE
Hiilineutraali-webinaari 12.4.2022

S Y K E

Paikallinen ilmastotyö osana kestävyysmurrosta

- Uudessa sivistisyhteiskunnassa hyvä elämä perustuu kuluttamisen ja suorittamisen sijaan aineettomiin arvokkuuksiin, kuten yhteisöön kuulumisen, hyväksytyksi tuleminen, hyvän tekeminen, huolenpito toisista ihmisistä ja luonnosta
(Joutsenvirta & Salonen 2020, Kortetmäki & Hirvilammi 2022)
- Paikallinen yhteisö
 - Yhteiskunnan todeksi elämisen, muutosten tekemisen ja niihin sopeutumisen paikka
 - Koekenttä, jossa kokeilut yhdessä suunnittelemisen, päättämisen ja tekemisen tavoista myös ilmastotyössä muovaavat yhteisön kapasiteettia toimia ja sopeutua

Katse kollektiiviseen kapasiteettiin – miten kunta ja kuntalaiset toimivat yhdessä?

”sellaisissa kunnissa, joissa yhteisöllisyyttä on onnistuttu hyödyntämään esimerkillisesti, yhteisöllisyys näyttäytyy kollektiivisena kapasiteettina. Kollektiivinen kapasiteetti, yhteisön kyvykyys tehdä, toimia ja sopeutua yhdessä, ilmentää siis yhteisöllisyyden onnistumista. --- Kollektiivinen kapasiteetti rakentuu vahvan ja toimivan yhteisön kautta.” (Leponiemi 2019)

Kansalaislähtöisiä ilmastotoimia

Kestävän elämän
yhteisö ja
kiertotalouskeskus

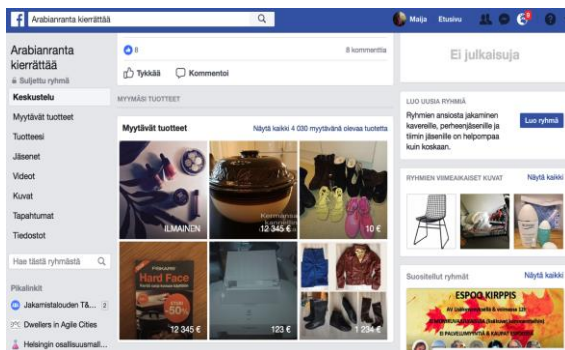
Kaupunginosan
hiilineutraalointi

LAUTTASAARI – HIILINEUTRAALI KAUPUNGINOSA 2030 -HANKE

<https://www.lauttasaari.fi/hiilineutraali-lauttasaari-2030/>

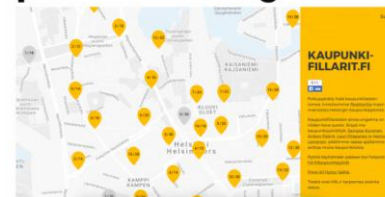
Tavaroiden
kierrätys,
vertaislainaus

<https://www.facebook.com/groups/243120345787175>

Pyöräilyä
helpottavat
sovellukset

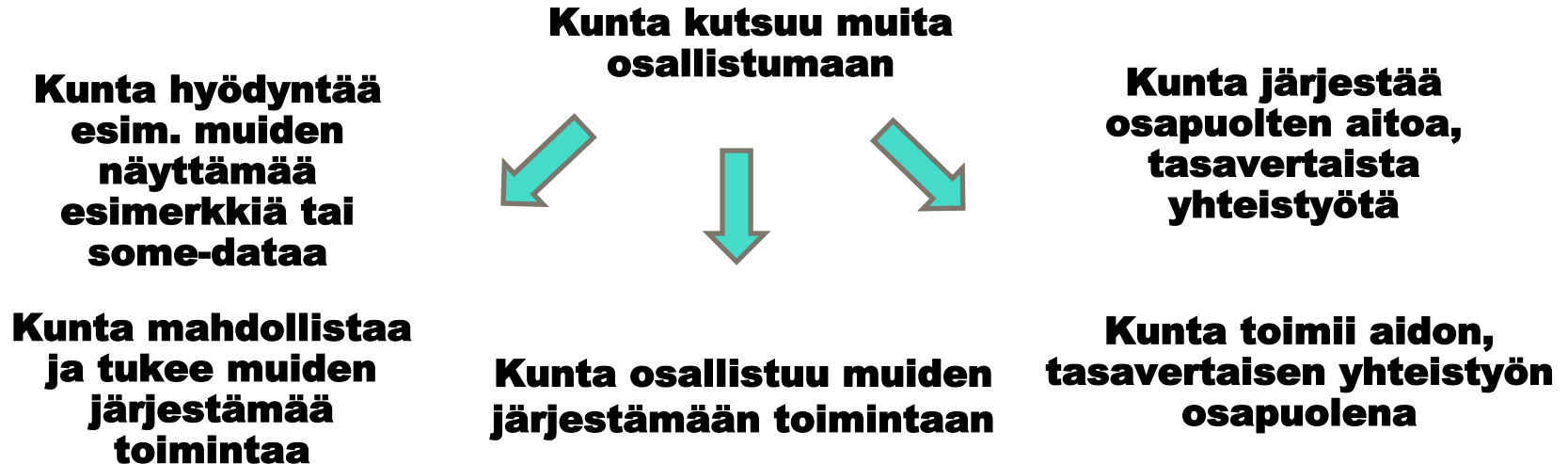
**Kaupunkifillarit.fi –
avoin data aktivoi
ratkaisemaan
paikallisia ongelmia**

<http://paikallisaktivismi.fi/fi/kaupunkifillaritfi-avoin-data-aktivoi-ratkaisemaan-paikallisia-ongelmia>

Kunta verkostotoimijana: toimintatapavalikoma laajemmaksi

Usein huomio ollut kuntalaisten kutsumisessa osallistumaan kuntaorganisaation järjestämään toimintaan → valikoima laajemmaksi: myös omaehtoisen toiminnan edistämistä ja toisaalta myös tasaveroista yhteistyötä mahdollistavia käytäntöjä

Itseorganisoituminen: lähestymistapoja

- Omaehtoisen toiminnan tukeminen kunnan strategisena linjauksena (Lahti, Tuusula, Helsinki, Lappeenranta, Oulu, Tampere, Seinäjoki...)

Luo yhteisösi kanssa omaa toimintaa ja vaikuta kaupungin kehityskohteisiin ^

Olemme arjen taistelijoita. Luomme tapahtumia ja toimintaa omassa yhteisössämme ja lisäämme yhteisöllisyyttä sekä hyvinvointia alueellamme. Lahti tukee meitä tarjoamalla kannustimia, välineitä, tiloja sekä resursseja omaehtoiseen toimintaamme.

Lahden osallisuusmalli, <https://www.lahti.fi/kaupunki-ja-paatoksenteko/osallistu-ja-vaikuta/osallisuusmalli/osallisuuden-tavat/>

Itseorganisoituminen: lähestymistapoja

- Hybridirahoitus (Tuusula, Tampere)
- Aktivistiviranhaltijat edistämään asukkaiden ideoita (Parainen)
- Koulutukset viranhaltijoille (Oulu)

Yhteistoimintaa tilanteisiin, jotka vaativat eri toimijoiden yhteistyötä ja sitoutumista

Ilmastokriisiä ei mikään organisaatio pysty ratkaisemaan yksin →
Keinovalikoimaan ”ohuen osallistumisen” rinnalle yhteistoimintaa

PROSESSIN TARKOITUS	Tiedottaminen	Tiedon lisääminen ja kokoaminen	Neuvot, suositukset	Jaettu päättöksenteko	Yhteinen toimeenpano
ESIMERKKEJÄ	Tiedotteet, tiedotustilaisuudet	Kyselyt, lausuntopyynnöt, tiedon koonti tilaisuuksissa	Yhteistyö- ryhmät, neuvoa- antavat raadit	Fasilitoidut neuvottelut, sovittelu	Kumppanuudet

Tiekartta kohti yhteistoiminnallisempaa Suomea + Yhteistoiminnan
materiaalipankki: bit.ly/coretiekartta, collaboration.fi

Kollektiivisen kapasiteetin tukitoimia 1/3

- Ajattelu ja kulttuuri: Avoimuus ja jakaminen, ihmiset ja muut kunnan toimijat voimavarana, aidon yhteistyön tarve

bit.ly/coretiekartta, collaboration.fi

paikallisaktivismi.fi

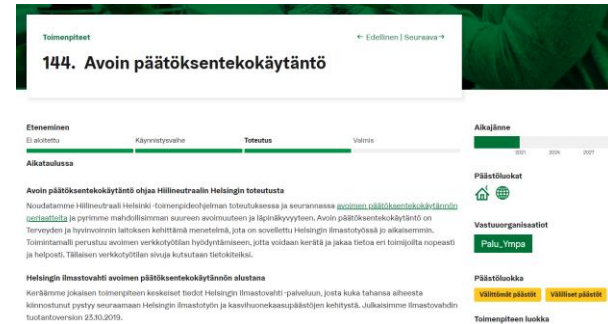
Kollektiivisen kapasiteetin tukitoimia 2/3

- Johtaminen: Osallisuus, demokratia ja ekologinen kestävyys liittyvät kunnan toiminnassa kaikkeen → ”ympäristö-” ja ”osallisuustyöt” kohtaamaan eri tasoilla

Osallisuusohjelma		Ilmasto-ohjelma
Osallisuusteot		Ilmastoteot

Kollektiivisen kapasiteetin tukitoimia 3/3

- Pitkäjänteinen tietopohjainen ilmastotyö: avoin data ja sen hyödyntämisen tuki, yhteistoiminnallisuus, keskustelun ja jatkuvan oppimisen tuki, säännöllinen ennakoiva ja refleктоiva vuoropuhelu
- Valmius nopeaan reagointiin
 - Viestintärakenteet, verkostot
 - Varautuminen pyytämättä ilmaantuviin aloitteisiin, aktivismeihin

Hiilineutraali Helsinki

<https://ilmastovahti.hel.fi/actions/144>

Saa kuulua!

Oivalluksia osallisuuden
edistämiseen
kaupungeissa ja kunnissa

Päivitetty viimeksi 30.3.2022

SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS (SYKE) / YMPÄRISTÖMINISTERIÖ / ET MAY OY

kestavakaupunki.fi/osallisuus

Tulossa

- Decarbon-Home-hanke: ratkaisuja ilmastoviisaan asumisen kehittämiseen asukkaiden ja muiden kanssa, decarbonhome.fi
- Oikeusministeriön [Vapaa-Fri!-hanke](#): selvitys kunnan ja kansalaisyhteiskunnan yhteistyöstä vapaaehtoistoiminnan tukemisen kannalta

[Etusivu](#) [Ajankohtaista](#) [Blogi](#) [Hanketietoa](#) [Julkaisut](#)

Ilmastoviisaan asumisen kevätpäivä 12.5.2022

TAPAHTUMAT

Miten sosiaalinen oikeudenmukaisuus kytkeytyy ilmastopoliittikkaan, ilmastokriisiin ja asumiseen? Millaisia ratkaisuja vähähiiliseen yhteiskuntaan siirtyminen edellyttää? Tervetuloa keskustelemaan asumisen kestävyysmurroksen ajankohtaisista teemoista ja kuulemaan tuoreimpia tutkimustuloksia Ilmastoviisaan asumisen kevätpäivään 12.5.2022.

Lähteet

- Faehnle, M. ym. 2020. Saa kuulua! Oivalluksia osallisuuden edistämiseen kaupungeissa ja kunnissa. YM & SYKE. kestavakaupunki.fi/osallisuus, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162678>
- Joutsenvirta, M. & Salonen, A. 2020. Sivistys vaurautena: radikaalisti, mutta lempeästi kohti kestävää yhteiskuntaa. Basam Books.
- Kortetmäki, T. & Hirvilammi, T. 2022. Kestävää hyvinvointia yhteisellä maapallolla. Teoksessa Laakso, S. & Aro, R. (toim.) Planeetan kokoinen arki – ympäristö, hyvinvointi ja politiikka. Gaudeamus.
- Leponiemi, U. 2019. Kollektiivinen kapasiteetti - Yhteisöllisyys pienen kunnan johtamisessa. Tampereen yliopiston väitöskirjat 153.
- Mäenpää, P. & Faehnle, M. 2021. Neljäs sektori - kuinka kaupunkiaktivismi haastaa hallinnon, muuttaa markkinat ja laajentaa demokratiaa. Vastapaino, Tampere. Tiivistelmä: https://www.helsinki.fi/assets/drupal/2021-09/pasi_maenpaa_maija_faehnle_kaupunkiaktivismi_haastaa_hallinnon_muuttaa_markkinat_ja_laajentaa_demokrati_aa.pdf
- Peltonen, L. Faehnle, M., Saarikoski, H., Hannonen, P., Kotilainen, J., Litmanen, T., Luoma, E., Peltola, T. 2021. Ohuesta osallistumisesta yhteiseen ongelmanratkaisuun – tiekartta kohti yhteistoiminnallisempaa Suomea. Suomen ympäristökeskus. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/338545>, kommentoitava Google Slides-versio: bit.ly/coretiekartta
- Ruuskanen, P., Jousilahti, J., Faehnle, M., Kuusikko, K., Kuittinen, O., Virtanen, J. & Strömberg, L. 2020. [Kansalaisyhteiskunnan tila ja tulevaisuus 2020-luvun Suomessa](#). Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:47.

A high-angle photograph of three children sitting around a light-colored wooden table, engaged in a craft project. They are making paper flowers. The child on the left, with blonde hair, is using a red marker on a white sheet. The child on the right, with brown hair in a ponytail and wearing a patterned sweater and a face mask, is coloring a pink paper flower. The child at the bottom, with dark hair, is coloring a blue paper flower with green and pink markers. On the table, there are several completed paper flowers in various colors (pink, blue, green, white) and a clear plastic container filled with many colored pencils. A green pencil and a blue marker are also on the table. A piece of paper with text is partially visible in the top right corner.

Kiitos!

maiya.faehnle@syke.fi

Twitter: @maiya_f